

4.5 Hodnocení práce učitelů

Šetření TALIS definuje hodnocení učitelů jako „*postup, kdy práci učitele/učitelky sleduje ředitel/ka, školní inspektor/ka nebo kolegové/kolegyně daného učitele/učitelky. V tomto pojetí se jedná spíše o formální přístup (např. jako součást způsobu formálního řízení výkonu, který zahrnuje pevně stanovené postupy a kritéria), na rozdíl od spíše neformálního přístupu (např. v neformálních rozhovorech).*“ Hodnocení práce učitelů nabývá napříč zeměmi rozličných forem od centrálně ukotvených národních systémů hodnocení po postupy rozvíjené autonomně v samotných školách. Vedle konkrétních forem hodnocení učitelů klade šetření TALIS důraz na zjišťování dopadů hodnocení, tedy na jeho efektivitu při zkvalitňování učitelké profese.

Na položky sledující hodnocení učitelů odpovídali v šetření TALIS ředitelé škol.

Četnost hodnocení

Česká republika patří k zemím, kde je formální hodnocení učitelů běžnou součástí chodu školy, a proto zde nenajdeme učitele, kteří dle výpovědi ředitele nikdy nebyli hodnoceni. Obdobná situace byla zjištěna například na Slovensku či v pobaltských zemích (Litva, Lotyšsko, Estonsko). Naopak k zemím, kde je tento podíl nejvyšší, patří Itálie (36 % učitelů nebylo dle výpovědi ředitelů nikdy hodnoceno) a Finsko, kde tento podíl činí 41 %. Finsko je známé svým specifickým přístupem k hodnocení pedagogických pracovníků, viz rámeček 4. 2. V průměru EU se s formálním hodnocením své práce nikdy nesetkalo 11 % učitelů.

Rámeček 4.2 Hodnocení učitelů ve Finsku

Finsko nemá ani systémové standardizované testy, ani jiný celostátně regulovaný koncept, který by sloužil k hodnocení učitelů. Hodnocení je považováno spíše za místní záležitost, která má zlepšovat postavení učitelů ve společnosti, než za systémový prostředek vedoucí ke komplexnímu rozhodování. Poskytovatelé vzdělání jsou jediným subjektem, který je zodpovědný za provádění hodnocení učitelů, a to jako součást vnitřního evaluačního procesu. Pokyny pro takovou evaluaci pochází ze vzdělávacích cílů každé obce. Pro zajištění kvality spoléhá finský vzdělávací systém na vysoký stupeň vzdělání svých učitelů a jejich profesní zodpovědnost. Učitelství je ve finské společnosti vysoce uznávanou profesí a učitelé se považují za odborníky, kteří ve společnosti zastávají výjimečné poslání. Učitelům se dostává vysoce kvalitního vzdělání a jsou zodpovědní za neustálé udržování svých odborných znalostí. Takový přístup znamená, že je hodnocení založeno na důvěře a zajištění kvality se neodvíjí od kontroly. Z toho důvodu, aby byla kvalita zajištěna, klade finský vzdělávací systém větší důraz na rozvoj škol než na rozvoj jednotlivých učitelů. Hodnocení učitelů není ani tak hodnocením jednotlivců jako spíše prostředkem k sesbírání informací o tom, co potřebují ke svému odbornému rozvoji, a hnacím mechanismem rozvoje školy.

Zdroje: Eurydice (2019), Finland – Quality Assurance in Early Childhood and School Education, Eurydice.

Celkem 82 % českých učitelů pracuje ve školách, kde jsou učitelé alespoň jednou ročně hodnoceni ředitelem školy. To je výrazně více, než představuje průměr EU (55 %). Ostatní členové týmu vedení školy⁵¹ poskytují učitelům hodnocení alespoň jednou ročně v 77 % českých škol (průměr EU 44 %). Méně častěji se pak lze ve školách setkat s hodnocením učitelů mentorem (minimálně jednou za rok

⁵¹ Pro bližší specifikaci pojetí týmu vedení školy v šetření TALIS viz kap. 5.2 Tým vedení školy.